

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa, cu prețuri foarte moderate.

Abonamente și inserțiuni se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

„CURENTUL NOU“

II.

Abstinența, sau rezistența pasivă, cum pe nedreptul se numește la noi, numai așa are înțeles și numai atunci poate fi considerată în adevăr de *rezistență*, dacă ea de o parte de facto se execută, iar de altă parte naționalitatea sau partidul, care recurge la această armă, dispune de forțe materiale și intelectuale atât de considerabile, încât neparticiparea și abținerea sa dela viața politică, împedecă funcționarea normală a mașinării statului și astfel invoalvă un adevărat pericol pentru dezvoltarea și existența aceluia.

Abstinența unui popor tânăr, în dezvoltare și fără școală politică, este în esență egală cu renunțarea la rezistență. Apețiând obiectiv rezultatele obținute prin pasivitatea noastră, nici naivul naivilor nu poate afirma, că ea ar fi avut oareș-cari urmări neplăcute pentru adversarii nostri, din contră, prin declararea pasivității noi de *bună voe* am părăsit singurul teren legal, care ne ofere posibilitatea unei rezistențe, se 'nțelege amăsurat forțelor disponibile. Un partid politic sau un popor, nu prin pasivitate, ci cu toate că e *pasiv*, inspiră respect adversarilor prin *forța* și puterea sa. Căci dacă leul și în somn inspiră groază și temere în jurul său, aceasta nu se poate atribui împrejurării, că doarme, ci împrejurării că el este leu și nu pisică.

Iată pentru-ce am susținut în articolul trecut tesa paradoxală, că susținerea rezistenței pasive, dacă ea vrea să fie rezistență adevărată și nu o simplă dormitare, reclamă forțe mari considerabile, decât rezistența activă.

Cea mai funestă consecință a pasivității noastre a fost însă, că prin decretarea ei ne-am lipsit de cel mai eficace mijloc de a da popoului nostru o școală politică și de a face din el cetățean conștiu de drepturile sale naționale și individuale, pentru-că astăzi masele din cari trebuie să se recruteze partidul național ostașii și în parte covârșitoare, nici idee nu au de existență, chemarea și aspirațiunile acestui partid. Neputându-se închipui o rezistență națională serioasă fără ca conștiința națională și a drepturilor naționale să pătrundă până la cele mai adânci straturi ale popoului și fiind pasivitatea o pedecă pentru propagarea mai intensă a conștiinței naționale și a dezvoltării simțului de independență la țeranul nostru față de slujbașii administrativi, iată pe lângă imposibilitatea susținerii ei, principalul motiv pentru care credem, că abandonarea pasivității și

întrarea noastră în lupta electorală și parlamentară, este singurul mijloc pentru a eși din inipas.

Dl Alex. Mocsonyi în studiul seu amintit susține în mod categoric, ca pe lângă practica electorală din Ungaria, pentru noi activitatea parlamentară este o curată imposibilitate și că »pasivitatea declarată prin conclusele conferențelor noastre, nu este în ființa sa altceva, decât constatarea solemnă a imposibilității faptice de a putea participa chiar și cu cei mai neînsemnați sorți de isbândă la alegerile dietale«. Nu voi să intru de astă-dată în discutarea motivelor pentru cari s'a decretat illo tempore pasivitatea noastră, un motiv ponderos a fost fără îndoială și cel invocat de dl Mocsonyi. Afirm însă cu toată hotărârea, că dacă de fapt ni-s'a făcut imposibilă participarea la alegeri cu sorți de isbândă, atunci decretarea pasivității a fost totodată cea mai solemnă constatare a slăbiciunii și ticăloșiei naționale. Pentru-că dacă cu toate legile excepționale și cu toate arondările măestrite, dispunem de majoritatea absolută a alegătorilor în 30—40 de cercuri electorale, presupunând că alegătorii nostri sunt conștii de dreptul lor și sunt bărbați, nu poate exista putere în lume, care să zădărnicească reușita candidatului național, excepționând unicul cas, că alegătorii nostri vor fi cu forța oprți întru exercitarea dreptului de alegere. Și dacă prin o luptă continuă ne va succede să dezvoltăm simțul noțional în poporul nostru în atare măsură, încât guvernul numai cu forța va putea împedeca reușita candidaților nostri, nu mai avem lipsă de alte rezultate, pentru-că munca noastră și încordările noastre sunt pe deplin răsplătite.

Să 'nțelege astăzi stăm departe de ideal, dar' și dl Alex. Mocsonyi stă tot atât de departe de realitate, când susține, că Românii numai atunci pot fi aleși, dacă poruncește ministrul-președinte...

In același timp pe când unul din principalii colaboratori ai foii noastre a început articlii pe cari îi publicăm în frunte, ca răsunet la articolul dlui Al. Mocsonyi, — am primit și dela un al doilea membru al grupării noastre un articol mai lung, specificat în capitole, a cărui publicare o începem paralel, căci deși tratează aceeași temă, e lucrat după altă împărțire și se completează cu seria de articoli din fruntea foii. E o temă vastă și serioasă aceasta, asupra căreia e bine să ascultăm cât mai multe voci, și »Libertatea«, precum în program deja a spus, voește să fie o tribună liberă pentru discuțiile politice serioase și demne, fie acelea pro sau contra părerilor de care e călăuzită gruparea însăși.

Tot chestiunea „curentului nou“

Articolul dlui Ales. Mocsonyi a avut darul de a trezi în măsură mai mare interesul și atențiunea publicului nostru, pentru chestiunea, respective chestiunile ridicate prin ziarul nostru »Libertatea« și cari au găsit răsunet favorabil în »Telegraful Rom.« și »Trib. Popoului«.

Folosind acest moment prielnic discuției prin faptul că e mai mult ca altă-dată urmărită cu atenție și interes de public, — îmi iau și eu voe a urca libera tribună a »Libertății«, și a-mi arăta, pe cât posibil condensat, părerile în chestie.

Nu scriu ca un răspuns dlui Mocsonyi, ori o combatere a d-sale, ci curat ca expunere obiectivă de motive pro și contra, în fața publicului judecător asupra lucrurilor. Ținând samă de răul obicei al unora de-a să uita întâiu la subscriere și după-cum e numele iscălit acolo, a exclama: »Ah, acesta e providențial, acesta e comun, acesta e un fleac«, — nu voi subscrie, căci de sigur mulți s'ar pune să-mi numere întâiu anii, și de n'am nici »trezeci-și-sase«, de n'am nici poziția nici numele literar al celui de trezeci-și-sase, deja înainte vor exclama unii: »ei bine, acesta se pune să discute cu dl Mocsonyi?«. Eu nu voi discuta cu nime, voiu despica numai chestiile însăși așa precum le ved eu, și mă voiu întreba, cu cetitorul împreună, ce e bun și ce e rău în cutare situație, pe cutare punct al terenului, și ce consecuențe bune ar urma purcând de aci în direcția cutare, sau ce rele în direcția cutare?

Voiu atinge (numai atinge, căci a le desbate în toate amănuntele în o modestă toaie săptămânală ca a grupării noastre, nu se poate) chestiunile următoare:

1. Pasivitatea; 2. Cerințele pasivității; 3. Le intrunim noi?; 4. Foloasele pasivității; 5. Pagubele ei; 6. Activitatea; 7. Părțile luminoase ale activității; 8. Părțile umbrase ale ei; 9. Elementele noastre de luptă; 10. Bilanș.

I. Pasivitatea.

Incep prin o... declarație de amor pasivității. Mărturisesc, că nimenea nu dă o mai mare importanță pasivității, ca mine însumi, nimenea mai mult ca mine nu ține, că pasivitatea, întrunind condițiile ce ea recere, e o armă suprem de dureroasă față de dușman și o armă puternică pe care nu are chip și modru să și-o smulgă, de care să rănește greu și care îi face colosale dureri de

cap, mai ales că ea, cum cu drept o numește dl Mocsonyi, e *ultima* armă sau poziție constituțională, înaintea căreia inimicul sau se pleacă și încă în *scurtă vreme*, sau apoi poporul pasivist își întinde mâna după proxima armă, căreia apoi cade înafară de hotarele »constituționale«, cercând să-și facă însuși, cu aceea, dreptate!

II. Cerințele pasivității.

Recere însă o pasivitate adevărată și anumite condiții: întâiu și întâiu să dispui de un popor conștiu și el, până, cel puțin, la ultimul... *alegător*, despre însemnătatea pasivității. Când șefii sei au făcut să sune și răsunete peste țară ordinul de *pasivitate*, atunci în fața alegerilor tuturor, poporul alegător întreg, dar' adevărat *întreg*, să facă convenitele manifestări de pasivitate: *stă întreg acasă*, sau să duce întreg în jurul urmelor și acolo în chip demn să *expresioneze indignării sale față de sistemul mizerabil politic*, care îi face peste puțină folosirea sfântului seu drept electoral, face declarațiuni sârbătorești de pasivitate, compromițătoare pentru sistemul politic! Aceasta ar impune, și toată lumea ar aplauda pe acest popor și ar osândi pe opresorii lui!

Recere mai departe, ca respectivul popor, — dacă e ca armă pasivității prinsă de el să fie simțită de dușmanul seu politic — să aibă în mâna sa administrațiunea publică cel puțin în comune și în cercuri până la o înălțime oarecare peste suprafața popoului, și când te-ai tins după arma pasivității, să dai signalul de pasivitate și pentru cei pe cari razimă, măcar în părțile ei de jos, mașinării administrative, și declarându-se și aceia, ca fii credincioși ai popoului, de *pasivi*: *să-și stee*, un moment măcar, *pe loc funcționarea însăși mașinării publice*, să nu mai găsești om care să primească a fi măciucaș în sat, jurat, primar, colector de dare, notar, pretor etc., — cum nu se găsea între Unguri când, sub absolutism, au pus și ei mâna pe arma pasivității! Aceasta apoi să resimte și tl doare și pe cel mai îndrăcit stăpânitor! De unde să aducă el atâta om străin să umplă toate aceste slujbe și slujbulițe, și cine sunt oamenii cari să vie să se azeze în sate, în mii de sate cari gem de oameni îndrjiți, puși în pasivitate? Cine să se simță liniștit și sigur în mijlocul lor?

Recere mai încolo, ca poporul care a ajuns până aci, și poate vede, că nici această ultimă armă constituțională nu a dus la slirșitul dorit, că dușmanul i-a pus pe cap zbiri eșiți ca din pământ, ca nășipul mării, și i-a luat acum și bucăturile de pâne pe care le

aveau, în slujbele lor, fii lui, și le-a dat în gura harapilor sei, — *să fie pregătit a putea acum pune mâna pe arma următoare*, arma răsbunării prin măsurarea puterilor pe altă cale! Dar' să fie pregătit!

Și mai recere ea multe altele o pasivitate adevărată, aceste condiții însă, le recere cel puțin și negreșit.

(Va urma.)

Unele-altele.

Verificarea listelor electorale.

O comună locuită de Unguri, Nimegea-Ung., din cercul electoral al Năsăudului, avea aproape la 80 de alegători în lista electorală. La conscrierea de est timp au fost luați în listă numai 17 pe baza censului. Toți ceilalți, cari figurau pe basă de îndreptățire veche, au fost șterși, fiind-că nu și-au putut dovedi cu nimic titlul de drept de alegător. În ședințele comisuni centrale reprezentanții autorităților au propus, ca să se iee și mai departe în listă, fiindcă au fost luați și în listele din anii trecuți, dar' s'a primit contra-propunerea făcută de Dr. Ciuta și au fost omiși din listă. Pentru această nedreptate foștii alegători unguri s'au plâns la ministrul de interne, că Românii îi persecută, pentru-că la ultima alegere de deputat au votat cu protegiatul lui Széll. Dar' ministrul nu le-a putut ajuta și le-a retrimis plânsoarea, îndrumându-i să întrebunțeze remediile legale. Trecând în 15 Maiu termenul de reclamație, acum nu mai pot face nimic și rămân afară din listă.

Din inimile noastre.

»Gazeta Transilvaniei« dela 16 Maiu n. salută aniversarea zilei de 3/15 Maiu cu un articol pus în frunte, în care apreciază însemnata parte ce a avut-o tinerimea română dela 1848 la rezultatul marelui de a vedea pe »Câmpul Libertății« adunați atâta bărbați ai neamului, căți nu s'au mai văzut, și închinându-se acestor marelui zile, și încredințată să junimea română niciodată nu va fi să nu se însuflească de marele ideal care a frământat mintea și a încălzit inima unui Bărnuț, Laurian, Iancu, Papiu, — închee adevăratul seu articol vorbind din inimile noastre ale tuturor, așa precum noi repeșit și solemn am declarat că gândim și dorim, când zice:

»Junimea română e doritoare de muncă și de luptă, ea arde de dorul de a i-se da privilegiu să facă servicii cauzei celei mari a popoului! Ocaziunea i-se oferă azi ca niciodată. Un câmp vast este deschis pentru munca cinstită, pentru activitatea desinteresată, pentru stăruința și nisuința plină de abnegare a junimei noastre, spre binele și fericirea neamului și a patriei!

»Dar' cărarea acestei muncă, a acestei activități și stăruințe, e plină de spini și numai cu multă greutate și bravând mari pericole, se poate străbate. Nu este cărarea presărată cu rose, ce o pun

FOILETON

RODERICH

De M. Kossak.
(Urmare).

Era în ziua următoare celei, în care s'au întemplat cele istorisite mai sus. Mili Hoster și Lisa se întorceau dela o preumblare prin grădina vilei doamnei directoare Müttrich, mătușa Lisei. Încă de departe văzură ele pe respectabila doamnă făcându-le din verandă semn cu batista.

»Ce o fi având mătușe-ta?« zise Mili. »Să vede că-i e foarte cald, își face vânt.« Lisa dădă nepăsător din umeri. »Ce să aibă? Ea se emoționează pentru orice lucru de ni...« mai departe nu putu zice nimic, căci doamna directoare se afla deja în fața lor, afară din cale roșie și agitată.

»Scumpul meu ingeras«, zise ea cu vocea plină de suspine, apucându-o de mâni pe Lisa, »draga mea copilă! Am să-ți fac o surprindere foarte plăcută. Mă bucur așa de mult. Dar' ghicește, ghicește Liso dragă, cine a sosit la noi!«

»Cum să ghicesc?« întrebă Lisa rece, căci ea cunoștea exagerările mătușe-sa.

»Ei, dar' nu vreau să te mai necăjesc. Ascultă, dragă copilă« — și în escitarea ei o strîngea furtunos la piept — »cugetă-ți numai: Roderich, scumpul tău Roderich, este aici!«

»Cu-u-u-m?« exclamă Lisa înspăimântată. »Ro...«

»Da, da, Roderich! E înăuntru dragă-lășul tinăr, căci într'adevăr e draguț bărbat!, de când l'am văzut am priceput eu de ce pe s'ermanul meu copilaș —« Restul vorbelor se perdă într'un murmurat neînțeles. »Dar' veniți repede«, urmă ea, »să nu-l lăsăm să aștepte atâta! Zile și nopți întregi a călătorit neîntrerupt mânat de dorul de a-și revedea mireasa. Ei, așa o iubire!« Și buna doamnă adânc mișcată își șterse lacrimile din ochi.

»Sunt eu poate smintită?« zise Lisa cătră amica ei urmând amândouă pe mătușa în casă. »Ai auzit și tu ce-a zis? Roderich! Ce va mai fi și asta?, sunt tare curioasă să ved.«

Mână în mână intrară fetele în salonul vilei, ale cărui ferestri erau acoperite cu perdele, ca să nu pătrundă înăuntru razele arzătoare ale soarelui de vară. În odaia slab luminată, ședea pe un fotel un tinăr, ale cărui trăsături nu se puteau recunoaște destul de bine. La intrarea lor el se ridică repede spre a le întâmpina.

»Iată aici. Am adus-o«, zise doamna directoare cătră el, »și aici, Luiso, este Roderich. Dar' vă las singuri, copii«, adăugă ea, »căci cred, că aveți multe să vă spuneți«. Oaspele într'acestea, fără multe ceremonii, îmbrățișă pe Lisa, care sta înmărmurită înaintea lui, și fără ca ea să-și vie în fire din surprinderea ei, o sărută pe buze. »Vino Mili, căci nu trebuie să le conturbăm revederea!«

În clipita următoare Lisa era numai singură cu presupusul ei logodnic. Numai acum își veni în ori și observă ofensa ce i-a adus-o prin acel sărut, și, obicinuită a urma totdeauna sentimentului, ea își arătă îndată indignarea sa față de tinăr.

»Dar' asta a fost o obraznicie, dle! scriși ea cătră densusul.

»Cum poți zice astfel de vorbe aspre, scumpa mea Lisa?« îi zise el cu voce delicată.

»Nu mă numi «Lisa!» strigă fata. »Cum vii dta la asta?«

»Un logodnic — —«

»Ei, dar' lasă la o parte această comedie proastă!« îl întrerupse ea. »Nu pot ști unde și cum ai aflat această istorie —«

»O istorie? Dar' scusă-mă, scumpa mea, căci doar' logodna noastră nu e istorie? Îmi pare foarte rău, că tu iai lucrul așa de ușor! O relațiune așa de intimă ca a noastră.«

Lisa făcu o mișcare de dispreț. »Cred că-ți va fi peste puțină să admiti, că așa fi atât de smintită, ca să iau ca bani buni o minciună, pe care eu singură am inventat-o, spre părerea mea de rău?«, îl întrerupse ea necăjită. »Dacă dta crezi, că obraznicia, ce mi-ai arătat-o îmi place, apoi te înșeli! Și acum te rog, ca numai decât să părăsești această casă!«

»Ei, da, dar' mătușa d-tale, ce-i vei spune d-ei, dacă voiu peri așa sans fașon?« răspunse el batjocoritor. »Ce mă privește

pe mine, poți să-ți istorisești gluma aceea frumoasă, ce ți-ai îngăduit față cu ea, atât ar fi de ajuns; dar' pentru dta lucrul ar avea urmări tare neplăcute!«

Asta era de tot limpede și Lisa văzu și ea, spre spaima sa, acest lucru.

Dacă ar eși la lumină această istorie, șederea Lisei mai departe în această casă ar fi fost peste puțină și apoi și alte neplăceri.

»Ei, apoi dar' cum să rămână?« întrebă ea încet, uitând cu totul justă-i revoltă.

»Hm! Vom juca pe mirele și mireasa una, două, trei zile, după cum îmi va conveni mie aici«, răspunse el. »Apoi voiu pleca eară și dta vei avea din acest lucru totuși un folos, căci mătușa dtale a văzut și făcut cunoștința plăcutei persoane a lui Roderich. Și asta nu e un lucru de nimic, căci cu timpul povestea despre acest artist renumit ca logodnic al dtale, ar fi devenit cam deochiată. N'am dreptate?«

»Dar' ce folos ai dta din această comedie?« întrebă fata.

»Ei! voesc să-mi petrec; omul trebuie să s'erbeze s'erbătorile așa după cum urmează (Va urma.)

Redactor resp.: IOAN MOȚA

Fabrica de sobe de lut

— din Barul mare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că am preluat conducerea întreprinderii de fabricașimea lutului din Barul mare, și am arangeat-o cu totul de nou, potrivit cerințelor moderne, și sunt acum în stare a pregăti din minunatul material de lut rezistent focului ce ne stă la dispoziție,

cahale de pământ, sobe fine de lut, mașine (șpar-uri) de lut

foarte fin lucrate, lucii, ca de porțelan, și traionice ca oțelul, și le vând, după mărime,

dela 50 coroane în sus.

Cu toată stima

Întreprinderea pentru fabricarea lutului, în Barul mare (posta Puj):

(60) 7— **Stefan Ioanovits,**
conducătorul fabricii.

— În Orăștie primește comande și mijloace aducerea, dl Ioan Lăzăroi, comerciant în piață.

„ARDELEANA“

instituit de credit și de economii societate pe acții.

Sediul: Orăștie, în casele proprii.

Fondată la anul 1885.

Capital social: 500.000 cor. Fonduri: 350.000 coroane.

Starea Depunerilor: peste 2.000.000 cor.

Se primesc: Depuneri spre fructificare, dela particulari cu 5% fără anunț, cu 5½% cu anunț; ear' dela corporațiuni culturale cu 6% interese.

Darea de venit după interese o solveste institutul separat.

Depuneri și ridicări făcute prin postă se efectuesc cu reîntoarcerea postei.

8— (59)

Direcțiunea.

„Minerva“ inst. tipogr. în Orăștie.

Local de prăvălie.

Un foarte potrivit local de prăvălie pentru 1 comerciant de manufactură sau de vestminte, se află în Orăștie în un loc din cele mai potrivite, în noua casă, ce e încă sub edificare, a subscrisului.

Localul poate fi luat în folosință dela 1 Septemvrie încolo.

Pentru informațiuni mai de aproape a se adresa la

Nicolae Mihăilă
proprietar în Vinerea (Felkenyér)
p. u. Șibot (Alkenyér).

Întreprinzător de zidiri.

Subscrisul, având cocișunea după lege, ca edificator, iau în întreprindere zidire de case cu edificiile lor economice, apoi școale zidite după cerințele timpului, cum și reparări de biserici, etc.

Subscrisul am zidit frumoasa casă parochială din Gelmar, și am reparat biserica din Turdaș și din Gelmar, etc.

Rog onoratul public a mă încredința cu edificări, stând bun despre aceea, că va fi deplin mulțumit de lucrul meu.

(89) 1— **Ioan Herța lui Petru**
edificator în Orăștie (str. lungă).

Inteligența română din Orăștie

Invită respectuos la al 2-lea și ultimul

CONCERT

care-l va da

Duminică, 25 Maiu n. în sala Hotelului „Transilvania“ cu concursul D-nei **IBENA de VLADAIA**, primadona dela opera din București, al d-soarei **THERESE LANG** și al d-lui **GR. SAVU**, artist dramatic, cu următorul

PROGRAM:

Partea I.

1. *Mayerbeer*: „Cavatina“ din opera „Roberto il diavolo“, cântată de D-na *Vladaia*.
2. *Beethoven*: „Sonate“ executat la pian de D-ra *T. Lang*.
3. *Strauss*: „Cântec țigănesc“ din op. „Voivodul Țiganilor“ (Zigeunerbaron) D-na *Vladaia*.
4. *Vlahuța*: „Versuri“. Dl *Gr. Savu*.
5. } a) *Ardite*: „Il Bacio“ vals cu variațiuni de bravură
b) *Paraschiv*: „După fragi și după mure“ D-na *Vladaia*.
6. „Monologuri“. Dl *Gr. Savu*.
7. } a) *A. Thomas*: „Romantă“ din op. *Mignon* . D-na *Vladaia*
b) *I. Murășan*: „Vals“. D-na *Vladaia*.

Partea II.

8. *Bizet*: „Habanera“ din opera „Carmen“ . . . D-na *Vladaia*.
9. *Speranță*: „Anecdote populare“ Dl *Gr. Savu*.
10. *Lecocq*: „Boléro espagnol“ D-na *Vladaia*.
11. *Beldiceanu*: „Versuri“ Dl *Gr. Savu*.
12. *Vladaia*: „Doina olteanului“, cântată de . . D-na *Vladaia*.

Prețurile:

Loja 10 c., loc I. 3 c., loc II. 2 c., loc III. 1 c., parter 60 fl., galerie 40 fl.

Venitul curat e destinat pentru un scop filantropic.

Inceputul precis la 8 ore sara

Bilete se găsesc de vânzare la Librăria H. Graef și sara la cassă.

„Minerva“ institut tipografic

Orăștie, (Szászváros) Piața mare Nr. 2.

Efectuește tot soiul de lucrări aparținătoare artei tipografice.

Editor: Ioan Moța.